

HOLMI

XVII. évfolyam 6. szám

2005. június

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasdy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

Rába György: Az évek • 643
Borosta • 643
Ha fölnevettek • 644

Gergely Ágnes: Zarándokok • 644

Határ Győző: Kiszera • 645
Kabóca • 646
Szokratidák • 647

Bán Zsófia: Esti iskola – olvasókönyv
felnőtteknek • 648

• Fővárosi térzene •

Jókai Mór: A hajdani hangos Budapest • 662

Fábri Anna: Hangok a múltból • 666

Szécsényi Endre: A láthatatlan esztétikája: George
Berkeley és Edmund Burke a nyelvről • 668

Kovács András Ferenc: Ady szelleme szólna • 690
Überallesbadeni nyelvtanászok • 691

Varró Dániel: Boldogság • 692
Átok • 693

Kovács István: A nagy játék (Földalatti oktatás
Lengyelországban a II. világháború
alatt) • 694

Darányi Sándor: Már-már idegen... • 709
Diptichon • 710
Kis színes • 711

- Fischer Mária:* Női zuhanyozó Tokajban • 711
Körön belül, körülbelül • 712
Pallag Zoltán: Úgy bírlak este • 712
Öröklakás • 713
Falcsik Mari: Lila dolgok • 713
Nagyon gazdag órák • 714
George Szirtes: Bevezető (*Szlukovényi Katalin*
fordítása) • 715

FIGYELŐ

- Mesterházi Mónika:* A fegyelmezett szenvedély (Nemes
Nagy Ágnes: Az élők mértana) • 721
Beke József: Balassi Bálint szép szavainak
szótára (Balassi-szótár) • 727
Nagy Imre: „...az Érdemes Olvasó-Publikumnak...”
(A Csokonai-életmű új kiadásáról) • 732
Kukorelly Endre: Kettő Miféle (Verseit mondja
Pilinszky János és Weöres Sándor) • 736
Forgács Éva: A modern magyar festészet új története
(Modern magyar festészet 1892–1919,
1919–1964; szerkesztő és kiadó
Kieselbach Tamás) • 739
Szalai Júlia: Mit gondol, Tamás? (Vekerdy.
Beszélgetőtárs Jámbor Judit) • 745
Weiss János: Az igazi hegeli esztétika nyomában
(G. W. F. Hegel: Előadások a művészet
filozófiájáról) • 752

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
(Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00
Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

A HOLMI honlapja: www.holmi.org

ISSN 0865-2864

Rába György

AZ ÉVEK

Az évek
kilótt töltényhüvelyek
nem találnak többé célba
az évek
elgurult cérna-orsók
nincs mód megvarrni szakadt mezeinket
az évek
megrozsdásodott evőeszközök
betevő falatunkat
velük fogyasztani gyomorrontás
az évek
kicsorbult poharak
emésztő szomjunkat oltani
folyamatos sebzés
elállíthatatlan vérzés
az évek

BOROSTA

Azt mondják rá borosta
noha ez emberi növényzet
csak gazdája elhanyagolta
mit bánta hogyan is tenyészett
leverten hagyta lenne parlag
kaszálásnyi gondja se volt rá
természetre bízta ugarnak
mintha célja kedve se hozzá
nem ápolta szemmel se szerrel
engedte buján növekedjék
dús rengeteggé hírhedett el
közönyt hírlél nem gerjedelmét
ki szíveli e földdarabra
jó lélekkel néz rá az arcra
bár nem illeti a borotva
fontos neki mi van alatta

HA FÖLNEVETTEK

Szerettem ha fölnevettek
szerettem hogy hangjuk csengett
szerettem a hirtelen csöndet
szerettem a morajló emberzsivajt
nem szerettem az elnyelt választ
a párhuzamos monológokat
de kettesben a természet beszédét
szerettem a mosollyal tűzdelte tálat
csorgók kortyát a szikkadt ínyen
egy kézszorítást a sötétben
napvert árnyékot téli tűzfalon
hogy én vagyok én éjszakáig
szerettem s azt hogy különös a másik

Gergely Ágnes

ZARÁNDOKOK

Kevés az útjel a mezőn.
Kevés a fényjel is.
Kevés az azonnali arc.
Kevés az angyal is.

A suhogás csak lepkeszárny.
A tenger messzi még.
Kevés a szél, a szélmalom.
Szűk sátrat tart az ég.

Az összepréselt fájdalom
próbálni jár ide.
És lépni kell, mert lépni kell,
mert szó nem jár vele.

A hallgatástól elszokott
a megriadt tömeg.
Kevés a kéz, a némaság,
a szótlán épület.

Káprázat ez vagy szólítás,
a tölgyerdő morog.
Megszállottan kialszanak
a metszett csillagok.

Kevés az útjel a mezőn.
És kenyérbél alig.
Csak tartson el a suhogás
még holnap hajnalig.

Határ Győző

KISZERA

mért hogy nagy sok versem oly ásatag
legalábbis kiszera méra bávatag

váltig a rímek árjába kapaszkodom
ahogy kiszera méra minden masztodon

mely aranycsengők nélkül hová leszek?
rímségek kiszera méra jaj erisszetek

a vers befellegzik azon rímeletlenül
líg-lóg kiszera méra ellehetetlenül

csak ramaty a rím csak nagy halom
flitty-flotty kiszera méra zagyva lom

ezernyi kíríméből már jó ha száz
épp csak hogy kiszera méra lacafacáz

ne rímelj járj Apostag lován gyalog
ha Rím-Ló kiszera méra rád kancsalog

és főz és fűz csáb-hiteget fülbe susog
hogy ő a kiszera méra Pegazusod

zavard el anyázzad basszamázz
a rím csak kiszera méra gyatra máz

te sose búsulj és akkor sincs harag
ha kiszera méra kacska rím a rag

már horogra vőn a Rím-Sintér pedig
itt jár kiszera méra itt settenkedik

szorulj Jó Hurok a Rímfaragó nyakán
bár karakán kiszera méra s kajmakán

halj meg cipőben! hess! kuss! ideje már
hogy kiszera méra
kiszera méra
kiszera méra
– megkrepálj

KABÓCA

Ájtnak Manója: cirpel a kabóca
most tudhadd mért lettem
ilyen bicebóca

nem vagyok sem itten nem vagyok sem ottan
elügyetlenedtem
elanyátlanodtam

gereben a göncöm garaboly a pócom
ha menek koccanok
minden kenderkőcon

üres fogínyemet hahogy kivirítom
csupa zabszem vagyok
mindenem szorítom

mi lovunk a Hóka – farmatring-istrángja
a szegény párának
utolsókat rángja

jövel lósintérség vőnéd targoncára
sorsot vet a népség
pecérre – koncára

Ájtnak Manója: cirpel a kabóca
most tudhadd mért lettem
ilyen bicebóca

ilyen se-itt-se-ott – PENIGLEN! HOLOTTAN!
– hogy ügyem-fogytával
elanyátlanodtam

SZOKRATIDÁK

(a verskabaréból)

mivel ez az agykocsonya félig el van halva
költöztetik TUDATOMAT újba fiatalba

majd csak feltalálja magát benne régi ÉNEM:
ismeretlen új testbe kell magam beleélnem

így kell újjáteremtődnöm: félig halva-élve
ez a gondolatom – ez is: itt szakadjon félbe

légelvonva mélyre hűtve hét nap szomjan-étlen:
nyolc napig tart – mond a PROF – nagy áttöltő műtétem

megújulunk szokratidák – ez a nóta vége:
kerek káposztafej gyors átültethetősége

hat hétig a járást – mond a PROF – még nem ajánlom
előbb tucat agyalapi sodoridegpárom

járassam be s majd ha új bohó pofákat vágok
s megszoktam az ifjonti vad ugráncsiságot

akkor próbáljam ki az Agy újdun kocsonyáját
s *vén* TUDATTAL újat gondol – menten megcsudálják

felfogják a FELFOGÁSTAN újdun *Felfogását*
kurrentálják Hölgyeit és táltos Képe-Mását

Ön az ABSZOLÚTUM: *circumbilivaginálva*
s *poszt-hoc transzmogrifikáltan* – már öné a pálma!

ön a MAGNUM szétszálazva OPUSZ és Szemelvény:
Entitás lőn és Divat a ROSSZUL GOMBOLT MELLÉNY

szillogizmak? MINOR MAIOR dől a PREMISSZÁJA
gratulálok!
– működik már!
– kutya-meg-a-mája!